

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 15.4.2008
KOM(2008) 192 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Pokrok při vytváření vnitřního trhu s plynem a elektřinou

[SEK(2008) 460]

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Pokrok při vytváření vnitřního trhu s plynem a elektřinou

A. SOUVISLOSTI

Význam energie pro růst a konkurenceschopnost Evropy stále roste. Spolehlivé energetické služby za přijatelné ceny jak pro průmyslové, tak pro domácí uživatele zůstávají klíčovým faktorem sociálního a hospodářského rozvoje. Dobře fungující vnitřní trh s energií je nezbytným předpokladem pro splnění všech tří základních cílů evropské energetické politiky – konkurenceschopnosti, udržitelnosti a bezpečnosti zásobování.

Posledním krokem na cestě ke konkurenčním energetickým trhům bylo úplné otevření vnitrostátních maloobchodních trhů dne 1. července 2007. Z právního hlediska mají nyní všichni evropští spotřebitelé možnost vybrat si svého dodavatele a profitovat z konkurence.

Avšak z této zprávy vyplývá, že v praxi není integrace trhu ještě zdaleka úspěšná. Až na několik vzácných výjimek zůstávají trhy s elektřinou a plynem v EU hospodářsky v rukou vnitrostátních společností s omezenou konkurencí.

Tato zpráva zdůrazňuje, že problémy zjištěné ve zprávě Komise o pokroku za období 2006/07 a v odvětvové zprávě o průzkumu evropských trhů s elektřinou a plynem v převážné míře stále přetrvávají. Ne všechny nedostatky lze řešit v rámci stávajících právních předpisů, a proto jsou nutná další legislativní opatření.

B. VÝVOJ V KLÍČOVÝCH OBLASTECH, PŘETRVÁVAJÍCÍ NEDOSTATKY

1. Provádění právních předpisů

Všechny členské státy¹ splnily termín 1. července 2007 pro úplné otevření svých trhů s plynem a elektřinou.² Avšak v důsledku současné existence segmentů otevřeného trhu a regulace cen pro konečné uživatele vznikla omezení bránící volné a spravedlivé hospodářské soutěži.

Více než tři roky po uplynutí konečného termínu pro provedení (červenec 2004) některé členské státy stále ještě řádně neprovedly právní požadavky směrnic o elektřině a plynu.³ To se týká zejména klíčových oblastí liberalizace trhu, jako je regulační dohled, oddělení a regulované dodavatelské sazby, jakož i poskytování informací o povinnostech veřejné služby.

Regulační orgány mají klíčovou úlohu vyplývající ze zákona, která spočívá ve sledování, zda provozovatelé soustav dodržují právní předpisy. Skupina ERGEG⁴ plní důležitou úlohu při koordinaci sledování na vnitrostátní úrovni a tím napomáhá harmonizaci kontroly dodržování

¹ Pokud neměly možnost využít odchylku.

² Technická příloha (TP), část 1.

³ TP, část 1.

⁴ Skupina evropských regulačních orgánů pro elektroenergetiku a plynárenství zřízená rozhodnutím 2003/796/ES ze dne 11. listopadu 2003.

právních předpisů. Ze sledování provedeného skupinou ERGEG⁵ v roce 2007, které se týkalo provedení nařízení o elektřině⁶ a plynu⁷, vyplývá nedostatečné dodržování právních předpisů v oblastech, které mají klíčový význam pro rozvoj likvidních trhů, jako je transparentnost a přidělování primární kapacity. Přibližně 15 % evropských provozovatelů přepravních soustav plynu nedodržuje požadavky na transparentnost v odvětví plynu. Asi třetina provozovatelů přepravních soustav nezveřejňuje historické údaje o průtočných množstvích, míry využití kapacity a právními předpisy vyžadovanou předpověď dostupných kapacit. Zároveň třetina provozovatelů přepravních soustav, kteří využívají „pravidla méně než tři přepravců“⁸, nezveřejňuje požadované souhrnné údaje a téměř 85 % provozovatelů přepravních soustav uplatňuje pravidlo o výjimce bez požadovaného povolení regulačních orgánů.

Podávání zpráv o tržních ukazatelích, což je povinností členských států, je obecně nedostatečné. Například pouze 30 % vnitrostátních regulačních orgánů je schopno uvádět míru změn dodavatelů pro skupiny odvětví, malé a střední podniky a domácnosti.

2. Integrace trhu

Integrace trhu je stále nedostatečná. Důkazem toho jsou například rozdíly v cenách, existence regionálních monopolů a přetrvávající přetížení soustav mezi hranicemi členských států.

Na plně integrovaném trhu se v důsledku konkurence ceny mezi sousedními členskými státy nebo regiony udržují na podobné úrovni. Ceny energie pro průmyslové odběratele elektřiny v EU se ve střední a severozápadní části EU začínají přibližovat, ale v některých případech se stále liší až o 100 %⁹. Účinnější využití infrastruktury vedlo k určitému zlepšení korelace cen elektřiny, zejména mezi oblastí Nizozemska/Belgie/Rakouska/Francie/Německa a severským trhem.

Přeshraniční obchod je rozhodujícím zdrojem konkurenčního tlaku na ceny. Nezbytným předpokladem pro tento obchod jsou dostatečné kapacity sítí. Proto je nutno odstranit přetrvávající úzká místa v infrastruktuře plynu a elektřiny. V pěti členských státech je kapacita propojení elektřiny ve vztahu k instalované kapacitě menší než 10 %. V dalších deseti členských státech se tento poměr pohybuje od 10 do 30 %. Základem pro poskytování kapacity z evropské perspektivy je koordinované plánování investic a zjišťování poptávky na trhu. Pozitivně lze hodnotit dobrovolné kroky podniknuté v rámci regionální iniciativy podpořené Komisí s operační podporou ze strany skupiny ERGEG¹⁰ (např. koordinované průzkumy poptávky po množství plynu na Iberském poloostrově, analýza investic do regionální dopravy a do skladování v jihovýchodním plynárenském regionu). Ale dobrovolná opatření nemohou dostatečně zaručit nutnou úroveň bezpečnosti na pokrytí poptávky na trhu.

Překážkou pro odpovídající investice zůstává skutečnost, že provozovatelé soustav nejsou nezávislí. Zkušenosti ukazují, že v případech, kdy vnitrostátní zavedení provozovatelé jsou

⁵ Výsledky jsou k dispozici na www.ergeg.org.

⁶ Nařízení (ES) č. 1228/2003.

⁷ Nařízení (ES) č. 1775/2005.

⁸ Pravidlo, které provozovatelům přepravních soustav umožňuje omezenou úroveň zveřejnění v případě, že v příslušném bodě sítě jsou aktivní méně než tři přepravci (viz čl. 6 odst. 3 nařízení (ES) č. 1775/2005).

⁹ TP, část 5.

¹⁰ www.ergeg.org

akcionáři přepravních sítí na svých trzích, je jejich zájem na omezování konkurence na jejich vnitrostátním trhu často překážkou dostatečného rozšiřování kapacity přiváděcích soustav. Analýzy ukazují korelaci mezi řádným oddělením a investicemi. Podíl příjmů z přetížení znovu investovaných do propojovací kapacity je u provozovatelů přepravních soustav s odděleným vlastnictvím přibližně dvakrát vyšší než u vertikálně integrovaných provozovatelů přepravních soustav, přičemž úroveň investic se za tři až čtyři roky od oddělení vlastnictví přinejmenším zdvojnásobila.

Je však nutno uznat, že úroveň investic ovlivňují i jiné faktory, zejména regulace sazeb. Regulační orgány by měly vytvořit rámec na podporu investic, který by zahrnoval stabilní regulační systém a spravedlivé pobídky pro investice a pro vytvoření integrovaného trhu. Tento rámec by měl být mimo jiné zaměřen na snížení sazeb. Regulace pobídek není ještě dostatečně rozvinutá.

Rozdíly v právních předpisech mezi členskými státy zůstávají překážkou integrace trhu. Například koordinovaný pilotní program dražby plynárenské kapacity v severozápadním plynárenském regionu¹¹ byl zablokovan z důvodů rozdílů ve vnitrostátních právních předpisech. Pro překonání těchto překážek je nutná větší podpora ze strany členských států.

Uživatelé však plně výhody existence dostatečné infrastruktury nepocítí, dokud nebude kapacita pro účastníky trhu zpřístupněna nediskriminačním způsobem, který podporuje obchodování. Z hlediska odstranění diskriminace mezi uživateli a slučitelnosti se stávajícími (a navrhovanými) právními předpisy je největší překážkou různý přístup k přeshraničním službám a vnitrostátní přepravě. Zároveň je nutno, aby se soustavy kapacit posunuly směrem k co největší možné pružnosti, které lze nejlépe dosáhnout v soustavě s odděleným vstupem a výstupem.

Regionální rozvoj

Byly zahájeny dvoustranné a vícestranné projekty pro zlepšení přeshraniční integrace, např. regionální iniciativy skupiny ERGEG, mezivládní spolupráce v rámci Pentalaterálních fór v severozápadní Evropě a MIBEL/MIGAS pro země na Iberském poloostrově. Energetické společenství na rozdíl od jiných iniciativ podporuje regionální spolupráci na právně závazném základě.

Tyto projekty hrají užitečnou roli při vývoji osvědčených metod. Například regionální iniciativy skupiny ERGEG se zabývaly koordinovaným přidělováním přeshraničních kapacit na plynárenských trzích v severozápadní Evropě, koordinovanou analýzou poptávky a plánováním investic na plynárenských trzích na Iberském poloostrově a v jihovýchodní Evropě¹², koordinací regulace se zaměřením k harmonizovanému rozhodování v oblasti přeshraniční regulace a lepší transparentnosti. V roce 2006 byl zahájen trojstranný projekt propojení trhů s elektřinou – mechanismus pro přidělování kapacity, který zaručuje toky elektrické energie správným směrem vzhledem k okamžitým cenám – mezi Francií, Belgií a Nizozemskem. Účinnost distribuce vyrobené energie v regionu se tím významně zvýšila. V rámci Pentalaterální fóra pro elektřinu byl pro celý region dohodnut mechanismus pro společné přidělování přeshraniční kapacity na základě průtoku. Práce v odvětví plynu byly zahájeny nedávno a očekává se, že se soustředí na nedostatky v právních předpisech a na

¹¹ UK, NL, B, F, IRL, DE, DK, SW, Severní Irsko, Norsko (pozorovatel).

¹² AT, CZ, GR, H, IT, PL, SK, SI.

bezpečnost zásobování. V listopadu 2007 začaly Irská republika a Severní Irsko vytvářet společný velkoobchodní trh s elektřinou. Rovněž se plánuje další pokrok na trhu s plynem.

Regionální přístup umožňuje zohledňovat různé úrovně rozvoje trhu, přičemž společným cílem je uskutečnění jednotného trhu.

3. Koncentrace a konsolidace

Tržní struktury na vnitrostátní úrovni jsou stále velmi koncentrované. Kromě toho zavedení provozovatelé ovládají rozhodující infrastrukturu zařízení, čímž dále upevňují svou pozici na trhu.

Od roku 2005 do poloviny roku 2007 se počet nezávislých dodavatelů na trhu s elektřinou ve 40 % členských států, u kterých jsou k dispozici údaje, zvýšil. V odvětví plynu se tento počet zvýšil pouze ve čtvrtině členských států. Avšak ve Francii, Itálii, Polsku a Nizozemsku došlo ke zvýšení o 50 % a více (ve Francii z 10 na 15 dodavatelů, v Polsku z 0 na 75, v Nizozemsku z 8 na 20, v Itálii (2006) ze 123 na 182). V 7 z 21 členských států nepůsobí na vnitrostátním trhu s plynem žádný nezávislý dodavatel. V odvětví elektřiny je tento stav hlášen pouze u Kypru, avšak u 15 členských států nejsou relevantní údaje pro elektřinu k dispozici.

Maloobchodní trhy nejsou zatím dobře rozvinuty, hlavně z důvodu omezeného přístupu nových subjektů k dodávkám plynu. Dokonce i na nejrozvinutějším trhu – ve Spojeném království – jsou konkurenční síly ovládnuty výrobcí plynu. Vstup nových producentů mezi ostatní dodavatele zůstává rozhodující jak z hlediska konkurence, tak z hlediska bezpečnosti zásobování. Důležitou úlohu má zkapalnělý zemní plyn (LNG).

Spolu s vysoce koncentrovanými vnitrostátními trhy pokračuje tendence ke konsolidaci a koncentraci. Jestliže účastníci trhu, kteří vznikli sloučením a akvizicemi, jednájí na opravdu konkurenčním základě, nemusí to nutně mít negativní vliv na hospodářskou soutěž. Vlády, vnitrostátní regulační orgány a úřady pro hospodářskou soutěž by měly aktivně vytvářet rámec, který vynutí konkurenční chování tam, kde nelze očekávat, že toto chování vznikne na základě struktur trhu, např. pomocí uvolnění kapacity, programů na uvolnění určitého objemu plynu a přísných požadavků na transparentnost.

4. Cenové trendy

Zákazníci v členských státech EU-15 uspořili v letech 1998–2004 na základě liberalizace trhu s elektřinou řádově 60 miliard EUR. Tyto úspory byly částečně neutralizovány pozdějším cenovým nárůstem. Ceny plynu v EU-27 vzrostly spolu s vývojem cen ropy. Ceny pro průmyslové uživatele v období 2005–2006 rostly průměrně o 35 % a v roce 2007 o dalších 12 %. Celkový nárůst pro domácnosti od roku 2005 do roku 2007 byl srovnatelný, i když významné zvýšení cen se uskutečnilo hlavně v roce 2007¹³.

Pro tento vývoj existuje několik důvodů. Jelikož konkurence je stále omezená, konkurenční tlaky na ceny jsou slabé. Kromě toho ceny odrážejí obecné trendy, zejména pokud jde o ceny ropy, které v letech 2005–2007 vzrostly o více než 50 %. Vzhledem k tomu, že ceny plynu jsou svázány s cenami ropy, a vzhledem ke vzrůstajícímu významu plynu při výrobě elektřiny, ovlivňuje vývoj cen ropy jak ceny plynu, tak ceny elektřiny.

Zároveň existují známky toho, že nezávislost provozovatelů soustav má příznivý vliv na ceny díky jejich podpoře účinnosti sítě, usnadnění přístupu do sítě třetím stranám a přispívání k důvěryhodnosti trhu. Od otevření trhu v roce 1998 členské státy, ve kterých jsou provozovatelé přepravních soustav s odděleným vlastnictvím, zaznamenaly pozitivnější cenový vývoj než členské státy, ve kterých provozovatelé přepravních soustav byli a stále jsou propojeni s dodavatelskými společnostmi.

¹³ Údaje Eurostatu k 1. lednu každého roku.

5. Nezávislost provozovatelů soustav

Funkční oddělení není stále účinně provedeno ve všech členských státech¹⁴. To platí jak pro elektřinu, tak pro plyn a také pro provozovatele přepravních a distribučních soustav. Některé členské státy šly nad rámec současných požadavků na oddělení. V odvětví elektřiny jsou asi v polovině členských států provozovatelé soustav s odděleným vlastnictvím, v odvětví plynu je tomu tak v sedmi státech¹⁵.

Na distribuční úrovni členské státy ve velké míře využívají odchylek. Polovina členských států umožňuje provozovatelům distribučních soustav, kteří mají méně než 100 000 zákazníků, aby byli vyňati z požadavků právních předpisů na oddělení. To se týká jak elektřiny, tak plynu¹⁶.

Nedostatečná nezávislost provozovatelů soustav se odráží v nedostatečných investicích do kapacit soustav a zejména v neodpovídajícím počtu přeshraničních kapacit. Na odstranění tohoto dopadu je právní oddělení nedostatečné.

6. Účinná regulace ze strany regulačních orgánů

Přestože směrnice o elektřině a plynu vyžadují, aby regulační orgány disponovaly minimálním souborem pravomocí, nerovnoměrné rozdělení úrovní regulačních pravomocí v různých státech se nezlepšilo. V některých členských státech jsou pravomoci rozděleny mezi několik regulačních orgánů na vnitrostátní a regionální úrovni včetně úřadu pro hospodářskou soutěž a/nebo ministerstva. To pouze vede k nejednotnosti. V členských státech téměř vůbec neexistuje regulační dohled nad velkoobchodními a maloobchodními trhy.

Nedodržování evropských právních předpisů je ve vnitrostátních právních předpisech často postihováno nedostatečnými nebo neúčinnými pokutami. Zároveň z monitorovacích zpráv skupiny ERGEG o provádění stávajících právních předpisů vyplývá, že regulační orgány nevyvíjejí dostatečné úsilí při využívání stávajících pravomocí k aktivní podpoře provádění požadavků právních předpisů. Ve zprávě skupiny ERGEG pro 14. madridské fórum byl například uveden pouze jeden případ, kdy regulační orgán využil svou pravomoc k uvalení sankcí na provozovatele přepravní soustavy, který nedodržel požadavky právních předpisů.

Rozsah integrace trhu vyžaduje harmonizaci regulačních rozhodnutí v jednotlivých státech. Skupina ERGEG a evropská regulační fóra pro elektřinu a plyn („Florentské fórum“/„Madridské fórum“) určitě k tomuto procesu přispívají tím, že poskytují platformy pro diskusi a řešení problémů na praktické úrovni a že vyvíjejí obecně akceptované osvědčené metody. „Regulační mezera“ však zůstává překážkou přeshraničního koordinovaného rozhodování. Tento problém nelze řešit pomocí stávajícího modelu dobrovolné spolupráce v rámci skupiny ERGEG.

¹⁴ V rámci veřejné konzultace skupiny ERGEG týkající se pokynů pro funkční oddělení provozovatelé přepravních soustav například přišli s tím, že je nutné, aby manažeři sítí byli zapojeni do řízení integrovaných společností a aby dokonce byly pro tyto manažery vytvořeny pobídky, které by byly vázány na výsledky integrované společnosti jako celku. Viz připomínky zveřejněné na internetové adrese www.ergreg.org – Public Consultations – Energy – GGP Functional Unbundling (veřejné konzultace – energie – funkční oddělení GGP).

¹⁵ TP, část 7.

¹⁶ TP, část 7.

7. Zákazníci

Odpověď spotřebitele – změna dodavatele

Změna dodavatele elektřiny je velice častá v zemích na Iberském poloostrově, v České republice a v severských zemích a nadprůměrná zejména u velkých průmyslových zákazníků v Německu, Rakousku a Lucembursku. Ve většině ostatních zemí je roční míra změny dodavatele pro domácnosti přibližně 1 % nebo méně. Podobná situace je u plynu s výjimkou Itálie, kde je míra změny vyšší než 1 %. Zatímco míra změny dodavatele u velkých zákazníků stále roste, většina zákazníků z řad malých firem a domácností má stále omezené možnosti využít svého práva na volbu dodavatele.

Míra změny dodavatele není jediným ukazatelem fungující hospodářské soutěže na maloobchodních trzích. Často nejsou k dispozici konkurenční nabídky nebo jsou příliš podobné, takže nepředstavují opravdovou volbu. Členské státy a vnitrostátní regulační orgány musí zajistit, aby existoval transparentní a jednoduchý postup pro změnu dodavatele, aby zákazníci získali potřebnou sebedůvěru. Kromě toho je hospodářská soutěž v maloobchodním sektoru narušena regulovanými sazbami za dodávku.

Kvalita služeb

Cílem liberalizace trhu je obvykle zlepšení postavení spotřebitelů. Možnost výběru dodavatele a následný konkurenční tlak vedou k lepšímu souladu mezi nabídkou služeb a uživatelskou poptávkou. Směrnice o plynu a elektřině kladou velký důraz na práva spotřebitelů. Z průzkumů trhu vyplývá, že spokojenost s kvalitou služeb v oblasti elektřiny a plynu je obecně dobrá¹⁷. Ukázalo se, že obavy z toho, že zavádění hospodářské soutěže povede k poklesu úrovně služeb nebo k problémům při poskytování univerzální služby, nejsou opodstatněné.

Podmínkou využívání výhod liberalizace je přístup k dodávce energie. Z provedených analýz¹⁸ vyplývá, že převážná část evropských konečných uživatelů má snadný přístup k elektřině a plynu – průměr v zemích EU-27 dosahuje 93 % pro odvětví elektřiny, kde neexistuje náhrada, a 72 % pro plyn, kde náhradní zdroje jsou často k dispozici. V průměru dvě třetiny (66 %) občanů EU považují náklady na služby v oblasti elektřiny za cenově dostupné, a podobné je to v případě plynu. Žádné odvětví nevykazuje významné odchylky v členění podle sociodemografických kategorií nebo mezi výsledky zemí EU-15 a EU-27¹⁹.

Regulované ceny

V členských státech EU je poměrně běžná současná existence otevřených trhů s energií a regulovaných cen energií. Tato situace existuje na jedné třetině trhů s plynem alespoň v jednom segmentu trhu a na více než polovině trhů s elektřinou. Ve většině členských států

¹⁷ EUROBAROMETER, Ceny a kvalita služeb obecného zájmu, září 2005; a Průzkum spokojenosti spotřebitelů, 2007.

¹⁸ http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/serv_gen/cons_satisf/consumer_service_finrep_en.pdf.

¹⁹ EUROBAROMETER, Služby obecného zájmu – kapitola 1.4–1.5, červenec 2007.

s cenovou regulací není regulace omezena na malé zákazníky – dodávat za regulované ceny lze všem zákaznickým segmentům²⁰.

Negativní dopady regulovaných cen energie zůstávají velkým problémem. Tyto ceny okamžitě vedou k narušení hospodářské soutěže a snižují likviditu na velkoobchodních trzích. Z dlouhodobého hlediska dávají regulované ceny nesprávný signál investorům, což má negativní dopad na rozvoj nové infrastruktury. Nastavením cen na úroveň, která novým dodavatelům nedovoluje dodávat za ceny, které pokrývají náklady, vytváří cenová regulace překážku ve vstupu na trh pro alternativní dodavatele, a tím přímo ohrožuje bezpečnost zásobování. Ukázalo se například, že energetická burza na francouzském trhu není kvůli regulovaným cenám energie schopna stanovit tržní referenční cenu. Opatření pro ochranu spotřebitelů by neměla být směřována s nástroji pro hospodářskou soutěž, ale měla by být řešena samostatně.

C. BEZPEČNOST DODÁVEK

Podle zpráv o výhledu letní a zimní spotřeby elektřiny v Evropě vydaných v roce 2007 Skupinou evropských provozovatelů přenosových soustav elektřiny (ETSO) a evropských provozovatelů přenosových soustav zemního plynu (*Gas Infrastructure Europe*, GIE) nehrozí ve střednědobém horizontu žádné konkrétní riziko nedostatku energie. V těchto zprávách jsou shrnuty národní a regionální předpovědi energetických bilancí, které porovnávají výrobu energie a poptávku ve špičkách. Zprávy hodnotí celkovou přiměřenost propojených soustav. Avšak za nepříznivých podmínek, jako jsou nízké nebo velmi vysoké teploty, nebo v případě krize v dodávkách plynu se energetické systémy dostávají pod větší tlak, zejména v případě, že stejné období je kritické i pro sousední země.

Poskytování dostatečných přepravních kapacit zůstává nadále klíčovým bodem nejen pro rozvoj hospodářské soutěže, ale také pro bezpečnost zásobování. Zejména v dodávkách plynu spoléhá Evropská unie stále více na dovoz²¹. Jelikož domácí zásoby plynu klesají a vzhledem k tomu, že se očekává, že spotřeba plynu celosvětově významně vzroste, je důležité diverzifikovat trasy nebo zdroje tak, aby se snížila závislost na dnešních třech hlavních dodavatelích – Rusku, Norsku a Alžírsku. Při rostoucích cenách plynu stále roste význam LNG pro diverzifikaci.

Elektroenergetické a plynárenské soustavy jsou jádrem dobrého fungování evropského trhu. Stále přetrvávají překážky pro dokončení prioritních projektů, které již byly určeny. Byli určeni koordinátoři projektů prohlášených za projekty evropského zájmu, u kterých dochází ke zpožděním nebo potížím při realizaci. Jedná se o tyto projekty: (1) elektroenergetické propojení mezi Německem, Polskem a Litvou, (2) připojení k mořským větrným elektrárnám v severní Evropě, (3) propojení mezi Francií a Španělskem a (4) plynovod Nabucco.

U elektřiny je závislost na dovozech nižší. Výroba elektrické energie může být založená na domácích zdrojích, včetně obnovitelných zdrojů, a na palivech, pro která existuje diverzifikovaný světový trh (např. uhlí). Avšak závislost výroby elektrické energie na plynu, jehož značná část se dováží, roste. Kromě toho se investoři do infrastruktury potýkají s novými problémy. Elektrická soustava se stává závislou na plynárenské infrastruktuře. Investice do výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů (jako je vítr) vyžadují vysokokapacitní přepravní infrastrukturu, aby se soustava mohla přizpůsobit nevyváženému využívání kapacit.

²⁰ ERGEG, Přezkoumání stavu v oblasti regulace cen pro konečné uživatele, 14.6.2007 (Ref. E07-CPR-08-04), www.ergreg.org.

²¹ TP, část 8.

Po studené zimě v období let 2005/2006 se některé země rozhodly vybudovat zásobníky plynu a maximalizovat využití dovozních kapacit. Například Itálie zavedla smlouvy typu „*ship or pay*“, na základě kterých se přepravci mohou vzdát přepravních kapacit, aby se zvýšilo fyzické využití kapacit. Na konci roku 2006 a v roce 2007 vznikly malé přebytky plynu, které umožnily zvýšení obchodování s plynem a přinesly likviditu do obchodních center. Teprve čas ukáže, jestli se to stane základem budoucího pozitivního a dynamického vývoje trhu.

EU se bude muset nejen nadále soustředit na strategickou stránku svých energetických vztahů se třetími zeměmi, zejména dodavateli, ale rovněž bude muset přihlížet ke skutečnosti, že je důležité zajistit strukturu trhu, která umožní dodavatelům a investorům využívat výhod otevřeného trhu a volného toku energií. To vyžaduje přijetí opatření ze strany Komise, vlád a regulačních orgánů, jakož i provozovatelů soustav. Kritickým faktorem jsou zpoždění při postupech schvalování investic. Ta nyní představují velké riziko pro bezpečnost zásobování a rozvoj vnitřního trhu.

D. ZÁVĚRY

Přes některá povzbudivá zlepšení, zejména v oblasti přeshraniční koordinace na regionální úrovni, z celkové analýzy pokroku na vnitřním trhu s elektřinou a zemním plynem vyplývá, že stále existují velké překážky pro účinné fungování trhu.

Klíčovým faktorem zůstává nedostatečné provedení evropských právních předpisů. Na zlepšení se musí aktivně podílet Komise, členské státy, regulační orgány a průmyslové odvětví společně.

- Vnitrostátní regulační orgány musí být vybaveny pravomocemi, aby mohly zajistit řádné provedení právních předpisů zúčastněnými stranami.
- Samotné regulační orgány musí vyvíjet vlastní iniciativu a podporovat provádění požadavků právních předpisů. Pro zmírnění praktických překážek přeshraničního obchodování je nutná harmonizace modelů osvědčených metod v oblasti regulace v jednotlivých státech. Regionální iniciativy pod vedením skupiny ERGEG a ostatní podobné projekty na vládní úrovni jsou pozitivními příspěvky k tomuto procesu.
- V rámci odvětví musí být nekompromisně dodržovány požadavky právních předpisů. Provedení evropských právních předpisů není předmětem vyjednávání.
- Velké znepokojení nadále vyvolávají regulované ceny energií.

Největší obavy v různých oblastech mají dvě společné charakteristiky: významný dopad brzdící rozvoj dobře fungujícího vnitřního trhu s elektřinou a plynem, který nelze vyřešit v rámci stávajících právních předpisů. Komise se proto těmito nedostatky zabývala v legislativním balíčku, který předložila dne 19. září 2007.